जनको मैथिलो राजा महात्मा सर्व्वतत्त्ववित् । योधान् स्वान् दर्शयामास स्वर्गं नरकमेव च ।
अभीरूणमिमे लोका भास्वन्तो हन्त पश्यत । पूर्णा गन्धर्व्वकन्याभिः सर्व्वकामदुहो ऽक्षयाः ।
इमे पलायमानानां नरकाः प्रत्युपस्थिताः । अकीर्त्तिः शाश्वती चैव पतितव्यमनन्तरं ।
तान् दृष्ट्वाऽरीन् विजयत भूत्वा सन्त्यागबुद्धयः । नरकस्याप्रतिष्ठस्य मा भूत वशवर्त्तिनः ।
त्यागमूलां हि शूराणां स्वर्गद्वारमनुत्तमं । इत्युक्तास्ते नृपतिना योधाः परपुरञ्जय । १९०
अजयन्त रणे शत्रून् हर्षयन्तो नरेश्वरं । तस्मादात्मवता नित्यं स्थातव्यं रणमूर्द्धनि ।
गजानां रथिनो मध्ये रथानामनुसादिनः । सादिनामन्तरे स्थाप्यं पादातमपि दंशितं ।
य एवं व्यूहते राजा स नित्यं जयति द्विषः । तस्मादेवं विधातव्यं नित्यमेव युधिष्ठिर ।
सर्व्वे स्वर्गतिमिच्छन्ति सुयुद्धेनातिमन्यवः । क्षोभयेयुरनीकानि सागरं मकरा यथा ।
हर्षयेयुर्व्विषण्णांश्च व्यवस्थाप्य परस्परं । जिताञ्च भूमिं रक्षेत भग्नान्नात्यनुसारयेत् । १९१
पुनरावर्त्तमानानां निराशानाञ्च जीविते । वेगः सुदुःसहो राजंस्तस्मान्नात्यनुसारयेत् ।
न हि प्रहर्त्तुमिच्छन्ति शूराः प्रद्रवतो भृशं । तस्मात् पलायमानानां कुर्य्यान्नात्यनुसारणं ।
चराणामचरा ह्यन्नमदंष्ट्रा दंष्ट्रिणामपि । आपः पिपासतामन्नमन्नं शूरस्य कातराः ।
समानपृष्ठोदरपाणिपादाः पराभवं भीरवो वै व्रजन्ति । अतो भयार्त्ताः प्रणिपत्य भूयः कृताञ्जलीनुपतिष्ठन्ति
शूरान् ।
शूरबाहुषु लोकोऽयं लम्बते पुत्रवत् सदा । तस्मात् सर्व्वास्ववस्थासु शूरः सम्मानमर्हति । १९८
न हि शौर्य्यात् परं किञ्चित्त्रिषु लोकेषु विद्यते । शूरः सर्व्वं पालयति सर्व्वं शूरे प्रतिष्ठितं ।
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि राजधर्म्मानुशासनपर्व्वणि नवनवतोऽध्यायः ॥ ९९ ॥
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ यथा जयार्थिनः सेनां नयन्ति भरतर्षभ । द्वेषद्धर्म्मं प्रपीड्यापि तन्मे ब्रूहि पितामह ।
॥ भीष्म उवाच ॥ सत्येन हि स्थितो धर्म्म उपपत्त्या तथाऽपरे । साध्वाचारतया केचित्तथैवौपयिकादपि ।
उपायधर्म्मान् वक्ष्यामि सिद्धार्थानर्थधर्म्मयोः । निर्म्मर्य्यादा दस्यवस्तु भवन्ति परिपन्थिनः ।
तेषां प्रतिविघातार्थं प्रवक्ष्याम्यथ नैगमं । कार्य्याणां सर्व्वसिद्धार्थं तानुपायान्निबोध मे । १९५
उभे प्रज्ञे वेदितव्ये ऋज्वी वक्रा च भारत । जानन् वक्रां न सेवेत प्रतिबोधेत चागतान् ।
अमित्रा एव राजानं भेदेनोपचरन्त्युत । तां राजा निकृतिं जानन् यथा मित्रान् प्रबाधते ।
गजानां पार्श्वे चर्म्माणि गोवृषाजगराणि च । शल्यकण्टकलोहानि तनुत्वचमराणि च ।
सितपीतानि शस्त्राणि सन्नाहाः पीतलोहिताः । नानारञ्जनरक्ताः स्युः पताकाः केतवश्च ह ।
ऋष्टयस्तोमराः खड्गा निशिताश्च परश्वधाः । फलकान्यथ चर्म्माणि प्रतिकल्प्यान्येनकशः । १९९
अभिनीतानि शस्त्राणि योधाश्च कृतनिश्चयाः । चैत्र्यां वा मार्गशीर्ष्यां वा सेनायोगः प्रशस्यते ।
पक्वशस्या हि पृथिवी भवत्यम्बुमती तदा । नैवातिशीतो नात्युष्णः कालो भवति भारत ।
तस्मात्तथा योजयेत परेषां व्यसनेऽथ वा । एते हि योगाः सेनायाः प्रशस्ताः परबाधने ।